

РОЛЬ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

В статті визначено роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні. З'ясовано, що цілі сталого розвитку виступають своєрідним об'єднуючим елементом для тісного співробітництва на всіх рівнях публічного управління. Розкрито сутність сталого розвитку та його цілей та визначено, що багатоаспектність публічного управління та сталого розвитку дає можливість забезпечувати досягнення цілей сталого розвитку при активній участі в даному процесі не лише державних та місцевих органів влади, а також представників бізнесу та інститутів громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на зменшення рівня бідності, стимулювання структурних змін, забезпечення належного рівня стійкості до кризових явищ тощо. Визначено, що цілі сталого розвитку ООН відіграють важливу роль у публічному управлінні, оскільки саме дане управління сприяє реалізації порядку формування усіх елементів сталого розвитку. Водночас цілі сталого розвитку є вагомими завданнями, спрямованих на зміну світу, що вимагає тісної співпраці державних та місцевих органів влади, інститутів громадянського суспільства, міжнародними організаціями тощо. Стосовно публічного управління, то його багатоаспектність дає можливість забезпечувати досягнення цілей сталого розвитку при активній участі в даному процесі не лише державних та місцевих органів влади, а також представників бізнесу та інститутів громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на зменшення рівня бідності, стимулювання структурних змін, забезпечення належного рівня стійкості до кризових явищ тощо. Розглянуто головні проблеми, які виникають в процесі досягнення цілей сталого розвитку та забезпечення високого рівня ефективності публічного управління, зокрема питання протидії та запобігання корупції в країні та негативна репутація державних службовців. Встановлено, що Цілі сталого розвитку ООН потребують від держав розв'язання чітких завдань, для реалізації яких необхідно удосконалити існуючу систему публічного управління, що, в свою чергу, потребує створення дієвих та загальнодоступних систем публічного управління, які змогли б забезпечити розробку багаторівневих стратегій та залучати фінансові ресурси, необхідні для їх реалізації, а також створювати стабільні мережі для співробітництва в процесі досягнення Цілей сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, цілі сталого розвитку, публічне управління, завдання, проблеми, корупція, репутація.

Постановка проблеми. Доволі велика кількість зарубіжних держав досі до кінця не визначили важливості цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні. Насамперед цілі сталого розвитку виступають своєрідним об'єднуючим елементом для тісного співробітництва на всіх рівнях публічного управління. На сьогоднішній день вважається, що та влада, яка не здатна досягти визначених цілей сталого розвитку передає своїм нащадкам весь тягар проблем. Варто зазначити, що Президент України лише у 2019 році своїм Указом затвердив Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [1]. Проте, через брак стратегічного планування у вітчизняних умовах на даний

час немає загальної Стратегії досягнення цілей сталого розвитку. Для публічного управління в Україні завжди був притаманний комплексний, багаторівневий та міжсекторальний підхід до процесу стратегічного планування, який пов'язується із бюджетним плануванням та інвестиційної діяльності держави загалом. При цьому в Україні зменшується потенціал для залучення офіційної підтримки, спрямованої активізацію співпраці, а також для залучення різного роду капіталовкладень з метою досягнення цілей сталого розвитку. Тому, державні та місцеві органи влади у тісній співпраці повинні докласти чимало зусиль для розробки та реалізації адаптаційного (з метою зменшення ризиків

та забезпечення суспільної стійкості в країні) та стратегічного сценарію (з метою управління змінами в сучасних глобалізаційних умовах). На даний час беручи до уваги реформу децентралізації, місцеві органи влади отримують більше повноважень та посилену відповідальність, через що повинні забезпечувати належний рівень стійкості та опір до несприятливого впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. А для цього їм потрібно створювати незмінні джерела надходжень фінансових ресурсів та фонди, спрямовані на майбутній розвиток громад в рамках сталого розвитку. Тому, на сьогоднішній день досить важливо визначити роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дану проблематику досліджували такі науковці як Є.М. Боцук, І.А. Карабаза, С.В. Ковалівська, Ю.Б. Лижник, Н.С. Приймак та інші. Попри наявність чималої кількості досліджень даної проблематики, на сьогоднішній день не до кінця визначено роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні.

Метою дослідження є визначення ролі цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні.

Викладення основного матеріалу. На засіданні Генеральної асамблеї ООН 25.09.2019 193 держави – члени ООН, у тому числі Україна, ухвалили Порядок денний зі сталого розвитку на період до 2030 року [2]. Цим порядком встановлено 17 Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які почали діяти з 2016 року. ЦСР являють собою універсальний комплекс цілей, завдань та індикаторів в економічній, екологічній, соціальній та політичній сферах. Зокрема, було визначено на глобальному рівні 169 завдань та 230 індикаторів для їх моніторингу та оцінки досягнення. Сьогодні міжнародними організаціями, науковими установами та органами влади по всьому світі активно здійснюється робота із розробки індикаторів сталого розвитку. Ключовими акторами підтримки цих процесів є організації ООН, які підтримують як локалізацію ЦСР країнами – членами ООН, так і інформаційне забезпечення цієї діяльності [3, с. 152].

На думку багатьох науковців та експертів, ключову роль в процесі забезпечення сталого розвитку відіграє система публічного управління, яка реалізує свої функції та задачі через механізми публічного управління, тому на них і фокусується дане дослідження. Проте в науковій літературі та практичній діяльності органів влади застосовуються різні підходи та завдання для досягнення цілей і задач,

які часто перекликаються з ЦСР. Досі не опрацьоване єдине узгоджене бачення щодо доцільності та основних засад удосконалення та трансформації механізмів публічного управління в контексті ЦСР, також існують різні тлумачення як суті названих дефініцій, так і їх складових елементів [4].

Стійкий розвиток, сталий розвиток (англ. sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Міжнародна комісія з довкілля і розвитку (англ. World Commission on Environment and Development (WCED), сформована Генеральним секретарем ООН, у своїй доповіді «Наше спільне майбутнє» дала таке визначення сталого розвитку – це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [5]. Особливо в доповіді наголошувалося на необхідності взаємопов'язаного соціально-економічного та екологічного розвитку, оскільки при розгляді екологічної проблематики не можна обмежуватися тільки проблемами довкілля. Довкілля не існує в ізоляції від людської діяльності, від потреб і бажань людей. І спроби захистити його, що не беруть до уваги задоволення людських потреб, призвели до того, що в деяких політичних колах до цих спроб стали ставитися як до чогось наївного, відірваного від життя. Довкілля – це місце нашого життя, а розвиток – це наші дії щодо поліпшення нашого добробуту в ньому. Обидва ці поняття нероздільні [6, с. 285].

Встановлені ЦСР – це система, яка вимагає системного підходу, а в публічному управлінні – це означає побудову координаційних міжсекторальних та різнорівневих взаємозв'язків, оскільки одні цілі впливають на досягнення інших, цілісність системи забезпечується за рахунок рівноваги (збалансування). Керівність даної системи забезпечує публічне управління за рахунок різних механізмів. Враховуючи закон діалектики про єдність та протиріччя Гегеля, між різними цілями та завданнями забезпечено такий баланс, який дозволяє одночасно в процесі постійного розвитку досягти всіх цілей. А постулати системного аналізу свідчать, що окремо розглядати чи виконувати певні цілі без урахування інших матиме наслідком порушення балансу в даній системі, та відповідно неможливості досягнення ЦСР [7].

В таких умовах уряд та місцева влада повинні у партнерстві та одночасно розробляти та реалізовувати два сценарії – адаптаційний для мінімізації ризиків та забезпечення стійкості для кожного жителя країни та її суверенітету в цілому, та стратегічний для управління змінами в умовах глобальної невизначеності. Для місцевої влади в Україні, яка отримує в процесі децентралізації більший обсяг повноважень, а з ними і відповідальність, у т. ч. перед майбутніми поколіннями, стане додатковим викликом вже сьогодні забезпечити стійкість, опірність до зовнішніх та внутрішніх загроз, при цьому створюючи стабільні джерела фінансових надходжень та фонди для громад в майбутньому. Тому необхідність прискорення інкорпорації ЦСР в публічне управління є актуальною проблемою, яка потребує термінового вирішення. Тому, в публічному управлінні варто враховувати впливи кожної цілі на інші окремо, вплив всіх цілей на досліджувану та вплив кожної цілі на систему цілей, а це вимагає певних трансформацій та впровадження нових механізмів [8].

Цілі сталого розвитку ООН, які ще називають «Глобальними цілями сталого розвитку», – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всі людей у світі. ЦСР працюють у дусі партнерства і прагматизму, і спрямовані на правильний вибір з метою стабільного підвищення якості життя для майбутніх поколінь. Вони містять чіткі орієнтири та цільові показники, які всі країни мають запровадити відповідно до власних пріоритетів і екологічних проблем світу загалом. ЦСР є інклюзивним порядком денним. Вони усувають основні причини бідності та об'єднують нас для запровадження позитивних змін для людей і планети. Підтримка Порядку денного до 2030 року є одним із головних пріоритетів Програми розвитку ООН (ПРООН). ЦСР надають нам загальний план і порядок денний для вирішення деяких нагальних проблем, що стоять перед нашим світом, таких як бідність, кліматичні зміни та конфлікти. ПРООН має досвід і знання, необхідні для досягнення прогресу і надання допомоги країнам на шляху до сталого розвитку [9].

Отже, багатоаспектність публічного управління та сталого розвитку дає можливість забезпечувати досягнення цілей сталого розвитку при активній участі в даному процесі не лише державних та місцевих органів вла-

ди, а також представників бізнесу та інститутів громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на зменшення рівня бідності, стимулювання структурних змін, забезпечення належного рівня стійкості до кризових явищ тощо. Сталий розвиток полягає у забезпечення збалансованого розвитку, зокрема покращення якості та безпеки суспільної життєдіяльності, покращення рівня екологізації навколишнього середовища тощо.

На глобальному рівні забезпечено моніторинг та оцінку прогресу досягнення ЦСР країнами. Зокрема, створені моніторингові платформи, інтегральні індекси досягнення ЦСР для оцінки ступеню їх досягнення країнами (як для всього комплексу цілей, так і для окремих його складників), публікуються звіти щодо прогресу досягнення ЦСР країнами на постійній основі. Серед таких прикладів неофіційний Індекс ЦСР (SDG Index) та рейтинг 149 країн, опублікований Bertelsmann Stiftung та the Sustainable Development Solutions Network (SDSN). Систематично публікуються звіти Міжвідомчої експертної групи по показникам ЦСР Статистичної комісії Економічної і Соціальної Ради ООН [10, с. 117].

Варто зазначити, що сучасні глобальні показники ЦСР вважається своєрідною сукупністю індикаторів, яка визначає концептуальні засади в процесі локалізації даних цілей. При цьому, необхідно брати до уваги не лише загальнодержавні, але й регіональні та місцеві аспекти в процесі досягнення цілей сталого розвитку.

Водночас в процесі досягнення цілей сталого розвитку та забезпечення високого рівня ефективності публічного управління існує чимало проблем, найбільш гостро з яких постає питання протидії та запобігання корупції в країні. Так, в Україні темпи економічного зростання залежать саме від антикорупційного врядування. Це відіграє виняткову роль саме в той час, коли наша держава одержує міжнародну підтримку в більшості сферах суспільної життєдіяльності, оскільки корупція сприяє зниженню ефективності такої підтримки, що в результаті посилює недовіру до самої держави.

Результаті проведеного дослідження дозволили І. Карабазі обґрунтувати засоби подолання корупції задля забезпечення ефективного державного управління та сталого економічного розвитку країни: боротьба з корупцією на рівні держави має починатись з боротьби з корупцією на рівні виховання особистості, шляхом

формування, перш за все, компетентності «відповідальності» у громадян, тобто свідомого їх ставлення до його вимог суспільства, уміння відповідати за власне життя, дії та вчинки [11, с. 32]. Варто зауважити, що корупція стимулює розвиток тіньової економіки в державі, що в свою чергу, веде до скорочення надходжень до державного бюджету, а також до зниження обсягу коштів, спрямованих на фінансування інноваційних програм відповідно до цілей сталого розвитку.

В той же час доволі гостро постає проблема, пов'язана із негативною репутацією державних службовців. Тому, задля розв'язання даної проблеми Н. Приймак пропонує такі напрямки формування позитивного іміджу держслужбовців в рамках реалізації професійно-компетентного підходу: ефективна співпраця державної служби та органів публічної влади із освітніми закладами, реалізація НАДС прозорої кадрової політики; розробка ряду юридичних документів; реалізація PR-заходів із популяризації державної служби; розширення сфери застосування комунікаційних інструментів; дебіюрократизація процесів реалізації основних функцій, покладених на органи державної влади та формування внутрішньої корпоративної культури органів публічної влади. Особливістю іміджу державних службовців є те, що він нерозривно пов'язаний з цілим комплексом, що має назву «імідж державної влади». Формування нового іміджу держслужбовців має здійснюватися на основі принципу покращення особистих моральних якостей та професійних рис, важливих у діловому світі. Пріоритетами державної політики мають виступати підвищення авторитету державної служби в суспільстві через побудову відносин між державою та громадянином на засадах партнерства, вдосконалення організаційних форм, методів та засобів забезпечення прав і свобод людини в державному управлінні тощо [12, с. 47].

Ю. Лижник пропонує для вивчення проблеми показників вимірюваності сталого розвитку та ефективності публічного управління сталим розвитком застосовувати методи економіко-математичного моделювання. За твердженням автора наявність достатньо точних та адекватних методів та моделей прогнозування соціально-економічних процесів дозволять отримувати їх очікуване майбутню значення із необхідною достовірністю. Саме наявність достовірних результатів прогнозування у розрізі всіх показників цілей сталого розвитку дозволять зазда-

легідь виявити можливі проблеми та своєчасно розробити заходи щодо їх усунення, що у кінцевому результаті сприятиме забезпеченню досягнення цілей сталого розвитку [13, с. 123].

Таким чином, цілі сталого розвитку ООН спрямовані не лише на розвиток досягнень у межах Цілей сталого розвитку, але й на закінчення реалізації невиконаних завдань. В той же час цілі сталого розвитку ООН є комплексними та неподільними, що дозволяє забезпечити збалансованість економічної, соціальної та екологічної складових сталого розвитку. Тому, можна стверджувати, що цілі сталого розвитку є вагомими завданнями, спрямованих на зміну світу, що вимагає тісної співпраці державних та місцевих органів влади, інститутів громадянського суспільства, міжнародними організаціями тощо.

Висновки і пропозиції. Таким чином, беручи до уваги все вище наведене, можна дійти висновку, що цілі сталого розвитку ООН відіграють важливу роль у публічному управлінні, оскільки саме дане управління сприяє реалізації порядку формування усіх елементів сталого розвитку. Цілі сталого розвитку ООН потребують від держав розв'язання чітких завдань, для реалізації яких необхідно удосконалити існуючу систему публічного управління. Для цього необхідно передусім створити дієві та загальнодоступні системи публічного управління, які змогли б забезпечити розробку багаторівневих стратегій та залучати фінансові ресурси, необхідні для їх реалізації, а також створювати стабільні мережі для співробітництва в процесі досягнення Цілей сталого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Резолюція генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (2015). URL: <http://bit.ly/2ZIGv8S>.
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
3. Ковалівська С.В. Багаторівневий моніторинг та оцінка досягнення цілей сталого розвитку як складова механізму публічного управління на основі сучасних інформаційних технологій. *Державне управління*. 2019. № 4 (68). С. 115–121.
4. Ковалівська С.В. Обґрунтування трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2024>.

5. Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. Annex to A/42/427. Development and International Co-operation: Environment. 1987. URL: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>.
6. Butlin, J. Our common future. By World commission on environment and development. *Journal of International Development*. 1989. № 1 (2). P. 284–287.
7. Боцук Є. М. Основи теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем: монографія. Львів : Растр – 7, 2007. 436 с.
8. Ковалівська С.В. Обґрунтування трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2024>.
9. Глобальні цілі сталого розвитку ООН на період 2015-2030 рр. Представництво Програми розвитку ООН в Україні. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-developmentgoals.html>
10. Ковалівська С.В. Багаторівневий моніторинг та оцінка досягнення цілей сталого розвитку як складова механізму публічного управління на основі сучасних інформаційних технологій. *Державне управління*. 2019. № 4 (68). С. 115–121.
11. Карабаза І.А. Подолання корупції як основа ефективного державного управління та сталого розвитку країни. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку: монографія.. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2021. С. 30–45.
12. Приймак Н.С. Імідж держслужбовця та його формування як основа сталого розвитку публічної влади. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2021. С. 46–68.
13. Лижник Ю.Б. Авторегресійне моделювання як інструмент публічного управління для сталого розвитку. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2021. С. 121–146.

Kotov I. V. The role of UN sustainable development goals in public administration

The article defines the role of UN sustainable development goals in public administration. It was found that the goals of sustainable development act as their own unifying element for close cooperation at all levels of public administration. The essence of sustainable development and its goals is revealed, and it is determined that the multifaceted nature of public management and sustainable development makes it possible to ensure the achievement of overall development with the active participation in this process of only state and local authorities, as well as representatives of business and civil society institutions, whose activities are aimed at the level reducing poverty, stimulating structural changes, ensuring the appropriate level of resilience to crisis phenomena, etc. It was determined that the goals of sustainable development of the UN play an important role in public administration, after which it is the management of the implementation of the implementation of the formation of the order of all elements of sustainable development. At the same time, the goals of sustainable development are important tasks aimed at changing the world, which require close cooperation of state and local authorities, civil society institutions, international organizations, etc. With regard to public administration, its multifaceted nature makes it possible to ensure the achievement of sustainable development with the active participation in this process of not only state and local authorities, but also representatives of business and civil society institutions, whose activities are aimed at reducing the level of poverty, stimulating structural changes, ensuring appropriate level of resilience to crisis phenomena, etc. The main problems that are ensured in the process of achieving the goals of sustainable development and ensuring a high level of efficiency of public administration are considered, in particular, the issue of countering and preventing corruption in the country and the negative reputation of public officials. It has been established that the UN Sustainable Development Goals require the state to solve clear tasks, for the implementation of which it is necessary to improve the existing public management system, which, in turn, requires the creation of effective and publicly accessible public management systems that ensure the development of multi-level strategies and involvement. financial resources, provision for their implementation, as well as the creation of stable networks for cooperation in the process of achieving the Sustainable Development Goals.

Key words: sustainable development, goals of sustainable development, public administration, tasks, problems, corruption, reputation.